Landsmødet 1977 var mit 13. landsmøde som Venstres formand.
Jeg havde, da jeg i fjor blev genvalgt, ingen tanker om, at jeg ikke skulle kunne aflægge beretning som formand på landsmødet 1978. Men lidt ind i november fik jeg en opfordring til at blive De Forenede Nationers flygtningehøjkommissær.
Denne opfordring kom fuldstændig bag på mig. Jeg var ikke ked af at arbejde i folketinget. Jeg var ikke træt af at være formand for Venstre. Det var heller ikke særligt tillokkende at skulle flytte sit hjem til
Schweiz, når min kone og jeg var så glad for at bo her i Danmark mellem familie og venner.
På den anden side var det en stor udfordring.
Selve arbejdet med at bistå flygtninge har jeg før haft noget med at gøre, og jeg har altid ment, at den mest taknemlige og opmuntrende del af FN's arbejde er den humanitære - f. eks. altså, at nationerne er enedes om at søge at gøre en fælles indsats for at yde hjælp til mennesker, der har måttet flygte fra deres land. Vi ønsker alle at måtte leve i frihed, at have lige ret for loven og at have mulighed for selv at bestemme, hvordan vi vil forme vort liv og opdrage vore børn.
Vi ønsker at have ret til frit at tænke, tro og tale. Vi synes, at kun på den måde kan man leve et menneskeværdigt liv.
Disse menneskerettigheder skal også gælde folk, der er drevet ud af deres land. Det er det, De Forenede Nationer har besluttet. Det er det, flygtningehøjkommissæren skal søge at sikre og gøre til virkelighed. At blive bedt om at gå ind i netop det job er derfor en opfordring, der rummer en stor udfordring. Dertil kom, at det er sjældent, en dansk kan komme på tale til en af topposterne inden for De Forenede Nationer, og det at få en sådan post betyder noget for et lands prestige og indflydelse.
Efter nogle svære overvejelser, som dels skulle føre til et resultat i løbet af få dage, dels - i følge sagens natur - kun kunne deles med ganske få mennesker sagde jeg ja til at blive foreslået til posten, hvis indstillingen kom fra alle fem nordiske lande. Det gjorde den. Flere lande sluttede sig hurtigt til forslaget, og i december blev jeg i FN's generalforsamling enstemmigt valgt, - og i januar skiftede jeg så arbejde og hjemsted - men ikke indstilling.
Til Venstres landsmøde vil jeg sige tak. Tak for den tillid, der er strømmet mig i møde siden hin september dag i 1965, da jeg første gang blev valgt til formand.
Jeg vil også sige til jer, at da jeg bad Venstres hovedbestyrelse om at blive løst fra mit

hverv som formand for at blive højkommissær, var det med megen vemod, fordi jeg nu skulle sige farvel til så meget og til så mange. Jeg er glad for også at kunne sige, at jeg forlod pladsen som Venstres formand uden gnist af bitterhed eller skuffelse i mit sind. Der var heller intet mismod med hensyn til Venstres fremtid og muligheder. Og jeg vidste, at nye, yngre kræfter stod parat.

I virkeligheden var der måske - både for Venstre og for mig - en fordel ved, at skiftet foregik, som det nu skete. Skiftes skulle der jo engang alligevel. Langvarige overvejelser om, hvornår og hvordan kan blive pinlige for den, det gælder, og til stor skade for den sag, vi vil tjene.

Der er i dansk politisk historie eksempler på, at en partiformand gik og smækked med døren. Der er også (i andre partier) eksempler på, at han simpelthen blev frosset ud. Jeg er overbevist om, at den slags foreteelser kan medføre megen skade for sagen og personen,

Jeg står her for at sige farvel til landsmødet som formand - ikke som Venstremand - og for at fortælle jer, hvorfor jeg fandt det rigtigt at gå af. Jeg har ikke smækket med døren. Jeg gik ikke, fordi der var kliker eller fjendskaber eller intriger i Venstres gruppe eller i Venstres landsorganisation. Jeg har ikke følt mig frosset ud eller skubbet til side. Men jeg tror

selv, at tidspunktet var det rette. Min forgænger var landsformand i 15 år. Jeg har været det i næsten 13. Selvfølgelig kan der ikke gives regler for den slags, men det ser ud, som om et sådant åremål er meget passende .

Da jeg blev valgt til formand, sagde en af mine gode venner: "Ja, nu er du blevet formand. Se nu, hvordan du nogen sinde kommer ud af det igen. Der er kun to muligheder. Enten forlader du partiet, eller også bliver du båret ud."

Han fik ikke ret. Jeg forlader ikke partiet. Det gør jeg nok aldrig. Og jeg blev ikke båret væk.

Efter at have haft travlt i mit nye embede i et halvt år, har jeg i nogle feriedage herhjemme haft lejlighed til at rydde op i mine gemmer. Mange minder, mange per soner og begivenheder har passeret revy i min erindring 13 forskellige landsmøder, de mange valg, forhandlinger beslutninger, regeringsdannelser - der er nok at skrive om en skønne dag.

I de 13 år er der i Venstres landsorganisation blevet taget mange initiativer. Venstre har udgivet bøger og pjecer, og de skulle jo skrives først, vi har udformet programmer

frem mod år 2000, vi har holdt 100-års jubilæum, og vi fik udgivet Venstres historie. Vi skiftede valgbogstav fra D til V, og landsorganisationen fik sit eget hus i Søllerød. - Når jeg siger: I de 13 år - betyder det, at jeg har lagt navn til og været med i det hele, men i virkeligheden var det jo snesevis og
hundredvis af meningsfæller og medarbejdere og hjælpere, der - ofte helt frivilligt - gav deres tid og kræfter til arbejdet. Mange navne kommer op i mit sind når jeg tænker på de 13 år. Eet af dem vil jeg nævne frem for dem alle: det er vor partisekretær Kurt Sørensen, den idérige, den utrættelige, den usvigeligt trofaste.
Venstre har jo igen og igen fået at vide, at nu var det forbi med det parti. Fremtiden tilhørte, sagde man, de røde, eller måske nogen af en anden farve, men Venstre kom aldrig mere til at betyde noget. Vi, der har været med i en årrække, har hørt det mange gange.
Stærkt lød det allerede i 30'erne, men også ofte i 50'erne og i 60'erne. Nogle af de personer og partier, der udtrykte sig så venligt og profetisk, er væk, men Venstre har vist, at det kan leve og trives i medgang og modgang.
Sådan vil det fortsætte. Det véd jeg med dyb overbevisning. Det véd vi, fordi Venstre ikke blot er en døgnflue eller en protestbevægelse eller et medieflop. Venstre er Danmarks ældste politiske parti, og det har i hele sin tid haft stor indflydelse på vort politiske liv. Men også på det folkelige og kulturelle område har det været udtryk for bærende kræfter i folket.
Når man har været med i Venstres rækker i så mange år, som jeg har - og på en måde har det vel varet hele livet - og når man så i en lang periode har stået i første række, må man jo spørge sig selv: Er det det værd ?
Det har kostet ens bedste år og i mange perioder al ens fritid. Det kan vel også komme til at gå ud over familien og vennerne og interesserne, når man gør et politisk arbejde. Er det det værd ?
Mit svar er ja. Ja, fordi det vel kun er det, der koster noget, der er noget værd. Og fordi så meget i Venstres politiske arbejde er i tråd med, hvad der bærer vort liv, og hvad vi dybest vil, som danske mennesker.
Venstre er med alle fejl, og dem er der nok af, alligevel et sted, hvor liberalt tænkende, frisindede, besindige mennesker kan samle sig. Derfor kan Venstre ikke undværes i Danmark.
Derfor vil Venstre leve. Det betyder ikke, at det går af sig selv. Af sig selv går det kun

én vej. Men hvis alle Venstres folk med iver og tjenersind vil kæmpe for de idéer, som samler os, vil vi opleve, at de kommer til at præge fremtiden, som de har gjort det i folkestyrets historie til nu.
Betingelsen er, at vi ikke går hen og bliver et pragmatisk parti, d.v.s. et parti, der tager sine standpunkter fra sag til sag. Gør man det, fortjener man at forsvinde med sagerne. Betingelsen er, at vi bliver ved med at være liberale. Det tilfredsstiller ikke et menneske at blive dirigeret. Både den enkeltes liv og samfundet
som helhed må være præget af frihed og ansvarsfølelse. For os er dette en umistelig del af en menneskeværdig tilværelse.
Venstre har alle dage været et solidt parti. Somme tider så solidt, at det blev tungt. Men solidt i den forstand, at det var til at stole på. Det véd vore venner, det véd såmænd også vore modstandere. Andre har tit været smartere, fiksere, mere hurtige i vendingen. Lad dem så det. Venstre skal ikke gå ud af sit gode skind. Vor fremtid hænger også sammen med, at man kan have tillid til os, tillid til vore bevæggrunde og tillid til vore løfter.
For Venstre er politik alvor i den forstand, at vi har et mål. Vi skal ikke bare klare en aktuel situation, vi skal også gennem vort arbejde virkeliggøre noget af den holdning, som vel egentlig er det, der får folk til at blive Venstrefolk. Ikke bare på valgdagen, for det kan jo gå op og ned, men til virkelig i forening og kommune og i hele vor folkelige sammenhæng at kæmpe for liberale tanker.
Venstre er også et politisk skabende parti. De senere års historie viser det igen. Ser man på uddannelsesområdet og på sociallovgivningen, ser man, at Venstres tanker har sat præg. Hvad angår det økonomiske - ja jeg skal ikke blande mig i den aktuelle situation, men det forekommer mig, når jeg ser på, hvad der netop nu
er aktuelt i dansk politik, at Venstres helhedsplaner åbenbart ikke har været udarbejdet forgæves. De har sat deres præg. Hvorfor ? Fordi det var nødvendig og ansvarlig politik, der formede dem.
De mange landsmøder, jeg har oplevet, har hver for sig haft deres særlige præg. Hvert år har givet sit bidrag til Venstres historie. Jeg er taknemlig for, at jeg også fik dette landsmøde med. Jeg tror ikke, mange partiformænd får lov at opleve en aften, som den jeg oplever i aften.
Uden al disharmoni.
Jeg kan derfor af hele mit sind sige tak. Tak for de mange år. Venstre er blevet en del

af mit liv. Meget har jeg fået, oplevelser, venner, arbejdsglæde, og derfor siger jeg i aften tak, og den gælder alle Venstres folk.
Og så siger jeg farvel. Ikke til Venstre. Men til formandspladsen. Og jeg siger hjerteligt til lykke til min efterfølger, som jeg har haft det nærmeste samarbejde med.
Jeg siger også farvel i den betydning, at jeg ønsker, at I må fare vel. Alle mine bedste ønsker skal følge jer alle, og især da dem, der nu skal stå for ledelsen. Mine ønsker bliver ikke ledsaget af kommentarer, for det er en ilde skik, når man er gået af, så at forulempe sine efterfølgere med gode råd og dårlig bedreviden.
Men mine ønsker er de varmeste for Venstres fremtid, og jeg har fuldstændig tillid til dem, vi nu har valgt til at stå i spidsen.
Tak for de 13 år i Venstres landsorganisation.
Far nu vel.
Og kom godt hjem.